Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl/

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	O. Blok	**Datum**	15 januari 2021
Doorkiesnummer	14 030	**Kenmerk**	8092953
E-mail	o.blok@utrecht.nl	**Onderwerp**	Samenwerkingsovereenkomst aanmeldbeleid basisonderwijs
Bijlage(n)	1	**Beleidsveld**	Onderwijs

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over de samenwerkingsovereenkomst voor een stedelijk aanmeldbeleid in het basisonderwijs, hierin liggen afspraken voor tussen de schoolbesturen en de gemeente Utrecht over een open, eerlijke en eenvoudige aanmeldprocedure voor alle ouders in onze stad. De overeenkomst bevat de uitgewerkte kaders voor een stedelijk aanmeldbeleid in het basisonderwijs en wordt op het moment van schrijven voorgelegd aan de medezeggenschapsraden van de Utrechtse basisscholen, in hun wettelijke adviesrol.

Na het verschijnen van het onderzoeksrapport “Naar een gelijk speelveld voor ouders in het basisonderwijs?” in mei 2020 is begonnen met het ontwikkelen van een nieuw proces. Met de ontwikkeling van het plan van aanpak en het online participatietraject met ouders, onderwijsprofessionals en andere betrokkenen zijn belangrijke stappen gezet naar een nieuw aanmeldbeleid. Inbreng van ideeën op het platform Denk mee Utrecht heeft eveneens bijgedragen aan de ideeënvorming.

Daarnaast kijken wij terug op goede besprekingen met uw raad, u heeft daarin standpunten ingebracht tijdens de raadscommissies van 10 september, 8 oktober en 10 november over de diverse informatiebrieven, het plan van aanpak van de schoolbesturen en het initiatiefvoorstel van de PvdA. Dit heeft bijgedragen aan de totstandkoming van de samenwerkingsovereenkomst die wij u nu toesturen. Ook was op 30 juni 2020 een Raadsinformatiebijeenkomst en op 15 december 2020 een technische bijeenkomst.

Tijdens de technische bijeenkomst hebben wij u de stappen in het aanmeldproces toegelicht. Daarbij zijn verschillende keuzemogelijkheden in de afspraken met hun voor- en nadelen aan de orde gekomen. In deze toelichtende brief beschrijven we bij de verschillende stappen in het proces van aanmelden welke onderdelen van het gesprek met uw raad daarin terugkomen en een toelichting op de inbreng die niet terugkomt in de overeenkomst. We zijn blij dat de schoolbesturen in goede samenwerking zijn gekomen tot deze mooie set aan afspraken voor een nieuw aanmeldbeleid en zien

daarin veel terug van het gesprek dat we ook met u als raad hebben gevoerd. De afspraken kunt u lezen in de samenwerkingsovereenkomst die als bijlage toegevoegd is aan deze brief. Deze brief is hangt samen met het raadsvoorstel "gemeentelijke bijdrage aan een stedelijk beleid aanmelding basisonderwijs" dat wij u in december hebben toegezonden.

Stap 1 - Voor de aanmelding: oriëntatie en schoolkeuze
De communicatie naar ouders was een belangrijk aandachtspunt van uw raad. Met nadruk de fracties van Student & Starter, D66 en DENK hebben specifiek gevraagd om alle gemeentelijke kanalen te benutten om ouders goed en toegankelijk te informeren over de procedure. Een centrale en vaste plek met actuele informatie en goede voorlichting helpen ouders bij het op de juiste manier aanmelden bij de basisschool. Wij vinden dat de gemeente een belangrijke taak heeft in de voorlichting en ondersteuning aan ouders. De gemeente kan daarbij de bestaande contacten met ouders met kinderen op jonge leeftijd inzetten. Zowel via bijvoorbeeld het consultatiebureau als in de bibliotheken wordt aandacht gegeven aan een tijdige en juiste aanmelding van hun kind. Daarom hebben wij u als raad een gemeentelijke rol als partner in de samenwerkingsovereenkomst voorgesteld in het raadsvoorstel. De informatie vanuit scholen moet op orde en begrijpelijk zijn en aansluiten bij de informatie vanuit de gemeente. Al deze aandachtspunten van uw raad komen terug in de overeenkomst.

Stap 2 - Aanmelden
In het gesprek met uw raad hebben wij de brede oproep gevoeld om te komen tot een eerlijk speelveld en gelijke kansen voor alle ouders bij de aanmelding. In de afspraken staat dat de procedure van aanmelden en toelaten helder en transparant moet zijn. Er is een gedeelde voorkeur voor een centraal punt voor aanmelding en advies. Het belang van keuzevrijheid voor ouders werd daarbij expliciet door de VVD, D66, PVV en ChristenUnie benadrukt. De gemeente zal er samen met de schoolbesturen op toezien dat de afspraken hierover voldoen aan deze uitgangspunten. Een vrije keuze in samenhang met goede informatie en een centrale aanmelding dragen bij aan gelijke kansen voor alle ouders. Vanuit o.a. de PvdA, GroenLinks en D66 is aangegeven om mogelijkheden voor ouderinitiatieven op te nemen. Dit is ook terug te vinden in de overeenkomst.

Stap 3 - Plaatsen toewijzen en verdelen
Ook op het toewijzen en verdelen van de beschikbare plaatsen heeft uw raad waardevolle inbreng gegeven. Voor een eerlijke verdeling zijn afspraken opgenomen over openheid over het aantal beschikbare plaatsen per school en is een set voorrangsregels opgesteld. Een regeling voor broertjes en zusjes is landelijk gezien gebruikelijk en is geen punt van discussie geweest. In het belang van een doorgaande ontwikkellijn is een voorrangsregel voor kinderen met een risico op taal- of ontwikkelingsachterstand opgenomen. Dit wordt vastgesteld door het consultatiebureau. Deze regel werd ook genoemd in het initiatiefvoorstel van de PvdA en sluit aan bij de wens, die specifiek benoemd is door de fracties van D66 en GroenLinks, om voorrang te geven als een kind naar een voorschool gaat die een samenwerking heeft met de basisschool van voorkeur.

De school als afspiegeling van de buurt is een breed gedragen uitgangspunt bij de leden van uw raad. In de overeenkomst is gekozen een buurtschool te definiëren op basis van het woonadres van ouders. Alle ouders krijgen voorrang op evenveel scholen. Belangrijk is om daarbij te benadrukken dat ouders nog steeds voor elke school in Utrecht kunnen kiezen. Maar dat voor hun kans in een eventuele loting de buurtvoorrang uitmaakt. De volgorde in het gewicht van de voorrangsregels verloopt als volgt: eerst de broertje/zusje regeling, vervolgens de kinderen met een risico op taal- of ontwikkelingsachterstand en daarna de buurtgerichtheid.

Scholen met een duidelijke stedelijke of regionale functie wegens een bijzonder onderwijsconcept of denominatie maken geen gebruik van de buurtgerichte voorrang. De keuzemogelijkheid voor een school van bijzondere denominatie is in uw raad specifiek benadrukt door de fracties van de ChristenUnie, DENK en het CDA, in de opzet zien wij deze keuzevrijheid terug.

De huidige tweedeling in het onderwijs van kinderen en ouders met verschillende sociaaleconomische achtergronden is een belangrijk onderwerp voor zowel de gemeente als de schoolbesturen. De gemeente investeert in de aanpak voor meer gelijke kansen door het ondersteunen van de brede scholen, de vreedzame schoolaanpak en de voorscholen voor kinderen met risico op een taalachterstand. Een open en transparant aanmeldbeleid te voeren draagt bij aan de gelijke kansen bij het aanmelden van kinderen. Een schoolleider formuleerde het tijdens de participatiebijeenkomst in oktober treffend: “Gelijke kansen beginnen al bij goede informatie en voorlichting aan alle ouders vóór de aanmelding bij de basisschool”.

Het voorstel van de SP om de keuze voor verdeling bij de gemeente te leggen is niet overgenomen. Dit strookt niet met de vrije keuze van ouders, zoals ook vastgelegd in de Grondwet, en de wettelijke verantwoordelijkheid van de schoolbesturen voor hun aannamebeleid.

Overige afspraken
De gemaakte afspraken in de samenwerkingsovereenkomst voorzien in een open, eerlijk en eenvoudig proces van aanmelden. Specifiek de Partij voor de Dieren en de PvdA hebben aandacht gevraagd voor een goede frequentie van evaluatie. Om het goede proces van aanmelden te kunnen behouden is de afspraak gemaakt om een jaarlijkse evaluatie en goede monitoring in te richten. Op deze manier kunnen we de meetbare effecten van de afspraken volgen, de procedure actueel houden en bijsturen wanneer dat nodig is. De gemeente kan dan samen met de schoolbesturen de uitgangspunten en gemaakte afspraken bewaken.

In de monitoring wordt gekeken of scholen meer een afspiegeling van de eigen buurt en omgeving worden. Ook het aandeel van de leerlingen met een taal en/of ontwikkelachterstand per school zal worden bijgehouden. Hierin zullen de effecten van het aanmeldbeleid op de tweedeling in het onderwijs aandacht krijgen.

Het CDA heeft een oproep gedaan om maatwerk aan ouders te kunnen leveren. In individuele gevallen moet het mogelijk zijn om af te wijken van de gemaakte afspraken. Daarvoor is een hardheidsclausule opgenomen, waar ook de ouderinitiatieven onderdeel van kunnen maken.

De schoolbesturen zijn en blijven zelf verantwoordelijk voor een procedure voor klachten en beroep. De stedelijke monitoring daarvan is opgenomen in de overeenkomst. Het instellen van een ombudsfunctie en een helpdesk heeft brede steun binnen de raad. Voor zowel advies aan ouders als advies aan de schoolbesturen vormen deze een belangrijke aanvulling. Een helpdesk en ombudsfunctie brengen wel extra kosten met zich mee.

Inrichten van de uitvoering
De samenwerkingsovereenkomst beschrijft de uitgewerkte kaders voor een praktische uitwerking van de gemaakte afspraken en de organisatie van de aanmeldprocedure. De ambitie is om na de zomer van 2021 te starten met het nieuwe aanmeldproces. De uitwerking start dus zo snel mogelijk, er is niet veel tijd voor implementatie beschikbaar. Daarom zal er goed gekeken worden hoe wel met de

afspraken uit de overeenkomst gestart kan worden maar bijvoorbeeld de ontwikkeling van een ICT-systeem of ombudsfunctie nog kunnen doorlopen in de herfst. De verdere uitwerking betreft de opzet van een uitvoeringsorganisatie en de inrichting van de bestuurlijke organisatie inclusief bestuurlijk overleg. Daarnaast is het ontwikkelen van heldere informatie naar ouders én de scholen een prioriteit. De keuze en aanschaf van ondersteunende ICT-systemen en afspraken over privacy en gegevensuitwisseling worden in de uitvoering verder uitgewerkt.

Financiële dekking
De eerste kosten voor implementatie en start van de uitvoering in 2021 worden gedekt uit de begroting van programma Onderwijs van de gemeente Utrecht. Als dat nodig blijkt wordt een voorstel voor dekking uitgewerkt bij de voorjaarsnota 2021. De verkenning van de mogelijke structurele kosten – en de eventuele verdeling van deze kosten - van een nieuw stedelijk aanmeldbeleid en -systeem is inmiddels gestart zodat de integrale afweging hierover gemaakt kan worden.

Vervolg
In maart 2021 verwachten we na het advies van de medezeggenschapsraden de definitieve besluitvorming van de schoolbesturen over deze overeenkomst. Via het platform ‘Denk mee Utrecht’ en een voorlichtingsfolder worden de medezeggenschapsraden bij het formuleren van dit advies ondersteund. In afwachting van uw besluit over het raadsvoorstel “Gemeentelijke bijdrage aan een stedelijk aanmeldbeleid basisonderwijs” kan dan ook het college de gemeentelijke rol als partner bekrachtigen. Besluitvorming voor het voorjaarsreces is wenselijk. Voor de besluitvorming in de schoolbesturen is het van belang te weten of er steun is in de gemeenteraad voor een gemeentelijke rol in het toekomstige aanmeldbeleid.

Na een positief besluit over de overeenkomst is de volgende gezamenlijke stap de praktische uitwerking van de gemaakte afspraken en de ontwikkeling van een stedelijke uitvoeringsorganisatie. Het is de inzet om de overeenkomst met de start van het nieuwe schooljaar 2021-2022 te laten ingaan.

Tot slot
Wij zijn blij dat we deze samenwerkingsovereenkomst in samenwerking met de schoolbesturen en u hebben kunnen ontwikkelen. We zijn van mening dat deze overeenkomst een goede basis biedt voor een gelijk speelveld voor ouders bij de toelating op een basisschool voor hun kind. Inmiddels is ook het landelijk onderzoek naar het toelatingsbeleid en toegankelijkheid in het funderend onderwijs (basisonderwijs en voortgezet onderwijs) gepubliceerd. Wij zien in dit onderzoek veel terug van onze Utrechtse ervaringen en welke dilemma’s daarbij spelen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,